

Archeologisch bureau- en booronderzoek voor
MFA Kindcentrum Schoolstraat te Oostkapelle,
gemeente Veere.

Walcherse Archeologische Dienst

Colofon

Archeologisch bureau- en booronderzoek Kindcentrum MFA Schoolstraat te Oostkapelle, gemeente Veere

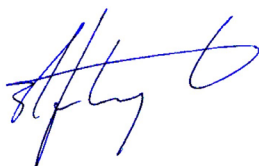
Walcherse Archeologische Rapporten 76
WAD-Projectcode VEOO_024_006

Auteur

J.A. Wolzak & B.H.F.M. Meijlink

Afbeeldingen

WAD tenzij anders vermeld

Status autorisatie bevoegd gezag: ja

Uitvoering conform KNA 4.2 en onder certificaat K107015/01

Uitgegeven door

Walcherse Archeologische Dienst
Postbus 70
4330 AB Middelburg
Tel: 0118-67 88 03 / 06-52552925
Fax: 0118-62 80 94
e-mail: b.meijlink@middelburg.nl

ISBN: 978-90-78877-92-9

Domburg, 2024

Omslag

De buitenplaats Huis te Oostkapelle, met het sterrenbos waar het plangebied in ligt, op de kaart van gebroeders Hattinga uit 1750. Bron: Zeeuws Archief.

© Walcherse Archeologische Dienst, 12-12-2024

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De WAD aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Administratieve gegevens	3
Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Beschrijving van de onderzoeksopdracht	
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	
1.3 Huidig gebruik en toekomstig gebruik	
1.4 Wettelijk en beleidskader	
1.5 Doel van het onderzoek	
1.6 Onderzoeksvragen	
1.7 Vragen t.b.v. waardering en vervolgstappen	
1.8 Werkwijze	
2 Geologie en bodem	9
3 Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)	12
3.1 Onderzoeksgeschiedenis	
3.2 Bekende archeologische waarden	
3.3 Bekende historische waarden	
3.4 Verstoringen	
3.5 Verwachtingsmodel en advies voor veldonderzoek	
4 Resultaten archeologisch veldonderzoek	17
4.1 Inleiding en methode	
4.2 Stratigrafie	
4.3 Vondstmateriaal	
5 Conclusies, waardestelling en selectieadvies	19
6.1 Algemeen	
6.2 Onderzoeksvragen	
6.3 Aanbevelingen	
Lijst afbeeldingen en tabellen	21
Literatuur	22
Bijlage 1 Lithologische profielen met beschrijving	

Administratieve gegevens

Soort onderzoek:	Inventariserend VeldOnderzoek met boringen (IVO-O)
Provincie:	Zeeland
Gemeente:	Veere
Plaats:	Oostkapelle
Toponiem:	Schoolstraat MFA
Centrumcoörd. onderzoeksgebied:	X: 27590 / Y: 399400
Uitvoeringsperiode veldonderzoek	27 juni 2024
PvE & PvA nummer	Meijlink 2024 PVA VEOO_024_006
Oppervlakte plangebied:	ca. 1 ha
Oppervlakte onderzoeksgebied:	ca. 6000 m ²
Kadastrale gegevens:	228 Domburg H 1805
Kaartblad:	65AZ2
Archis vooronderzoek:	
Archis zaaknr:	5619557100
Opdrachtgever:	Gemeente Veere Contactpersoon René van Wallenburg Afdeling P&P Postbus 1000 4357 ZV Domburg Tel.: 0118-555444
Uitvoerder	Walcherse Archeologische Dienst
Bevoegd gezag:	Gemeente Veere Namens deze: B.H.F.M. Meijlink Walcherse Archeologische Dienst (WAD) Postbus 6000 4330 LA Middelburg tel. 06-52552925 e-mail: b.meijlink@middelburg.nl
Beheer en plaats van documentatie & Beheer en plaats van vondsten:	Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) Erfgoed Zeeland Looiserssingel 2, 4331 NK Middelburg Postbus 49, 4330 AA Middelburg Beheerder: dhr. J.J.H. van den Berg Tel.: 0118-670618; fax: 0118-670880 e-mail depot@erfgoedzeeland.nl
Complextype :	
Autorisatie:	Drs. B.H.F.M. Meijlink Senior KNA-archeoloog WAD
Datum verschijnen rapport	
ISBN-nummer	978-90-78877-92-9

Samenvatting

De gemeente Veere heeft het plan om ter hoogte van onder meer het bestaande voetbalveld aan de Schoolstraat in Oostkapelle een nieuwe Multifunctionele Accommodatie (MFA) te bouwen, waarin ook twee scholen gehuisvest gaan worden. Het plan ontstijgt de vrijstellingsregeling die bij de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 in het bestemmingsplan is vastgesteld. Met als doel in kaart te brengen met welke belemmeringen op het gebied van archeologie bij deze plannen rekening is te houden, heeft de gemeente Veere de WAD opdracht gegeven een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren. De WAD heeft dit gedaan volgens de KNA 4.2 en de aanvullende richtlijnen van de Provincie Zeeland in de vorm van een bureauonderzoek en een Inventariserend VeldOnderzoek door middel van boringen.

De locatie van het onderzoeksgebied bevindt zich net ten noorden van de historische kern van Oostkapelle. Volgens de geraadpleegd oude kaarten is het onderzoeksgebied vanaf de zeventiende eeuw agrarisch terrein geweest. Vanaf de eerste helft van de achttiende eeuw maakte het plangebied onderdeel uit van het park gelegen achter de buitenplaats Huis te Oostkapelle. In de negentiende eeuw is dit park weer verdeeld in akkers en weidegronden. Volgens de bodemkaart uit 1952 gemaakt door Bennema en Van der Meer is het onderzoeksgebied gelegen in een zone met kleiplaatgronden. Een zeer smalle kreekrug met zandige sedimenten zou volgens deze kaart het onderzoeksgebied in oost-west richting doorsnijden. Het is nog onduidelijk of zich op of in deze afzettingen vindplaatsen bevinden van voor de bestaande kaarten; dus van voor 1650.

Indien er onder de kleiplaatafzettingen (zandige) kreekafzettingen voorkomen, geldt er een verwachting voor archeologische resten vanaf de vroege middeleeuwen. Wanneer er onder de kleiplaatafzettingen het Hollandveen nog intact blijkt, zou het tot een verwachting op archeologische resten uit de ijzertijd of Romeinse tijd kunnen leiden.

Het doel van het booronderzoek was erop gericht om dit verwachtingsmodel te toetsen ten behoeve van verdere advisering in het onderzoeksproces. Specifiek is het doel van het verkennende booronderzoek aan de Schoolstraat in Oostkapelle om vast te stellen of zich onder de kleiplaatafzettingen (zandige) kreekafzettingen bevinden of eerder kleiafzettingen op Hollandveen. Om het verwachtingsmodel te toetsen waren op de onderzoekslocatie vijf grondboringen gepland. De boringen zijn alle, waar mogelijk, aangezet tot een diepte van 0,90 - 1,00 m onder maaiveld met een Edelmanboor (diameter 7 cm). Daarna is overgegaan op de gutsboor (diameter 3 cm). De boringen zijn doorgezet tot een diepte tussen 1,23 - 2,25 m onder maaiveld. Er zijn geen vondsten opgeboord.

Er is in het plangebied geen Hollandveen meer aanwezig, de verwachting voor bewoningsresten uit de ijzertijd en Romeinse tijd vervalt daardoor. Wel is er sprake van een intacte top van de kreekafzettingen en is er nog een restant kleiplaatafzettingen aanwezig daarboven, beide behorend tot het Laagpakket van Walcheren. Tijdens het veldonderzoek zijn er geen cultuurlagen dan wel indicatoren aangetroffen in de top van de kreekafzettingen. Er zijn dan ook geen aanwijzingen om bewoning van het gebied tijdens de middeleeuwen te vermoeden. Op basis van historische kaarten is het plangebied niet bebouwd geweest en heeft het deel uit gemaakt van een sterrenbos van de buitenplaats Huis te Oostkapelle. Er zijn dan ook geen aanwijzingen voor bewoning tijdens de nieuwe tijd. Bovendien ligt de top van de kreekafzettingen op een diepte die grotendeels door ede nieuwbouw niet bereikt zal worden.

Ons advies daarom luidt om het plangebied vrij te geven voor de geplande werkzaamheden voor het MFA aan de Schoolstraat. Er wordt voor de werkzaamheden geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht. Wel is het advies de dubbelbestemming - Waarde Archeologie 3 te handhaven voor toekomstige plannen.

1. Inleiding

1.1 Beschrijving van de onderzoeksoopdracht

Het onderzoek heeft plaats gevonden in het kader van de plannen van de gemeente Veere voor de nieuwbouw van een multifunctionele accommodatie (MFA), Kindcentrum Oostkapelle aan de Schoolstraat in Oostkapelle (zie Fig. 1 en 2). Het plangebied is in bezit van de gemeente. Het huidige plangebied bestaat uit een voetbalveld en een schoolgebouw.

De ontwikkeling zal een bodemverstoring inhouden. Hierbij komt mogelijk aanwezige archeologie in het gedrang. De exacte oppervlakte van de bodemverstoring die met de toekomstige inrichting van het terrein gepaard gaat, is nog onbekend. Het plangebied beslaat ongeveer een halve hectare inclusief een waterpartij en aan te planten bomen. Daarom heeft de gemeente besloten de WAD opdracht te geven voor een verkennend archeologisch onderzoek. Dit in lijn met landelijke wetgeving, het Walchers archeologiebeleid en het gemeentelijke bestemmingsplan. Het doel van dit onderzoek voor de gemeente Veere is om vroegtijdig in kaart te krijgen of en in welke mate met archeologische belemmeringen bij dit plan rekening moet worden gehouden.

De Walcherse Archeologische Dienst (WAD) heeft dit verkennend onderzoek onder certificaat in lijn met de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) 4.2 en de BRL 4000 en de aanvullende provinciale richtlijnen uitgevoerd in de vorm van een bureauonderzoek en een booronderzoek (IVO-O boringen).

Voor het onderzoek heeft de WAD een Plan van Aanpak (Meijlink 2024 PvA VEOO_024_006) opgesteld, waarin de probleemstelling, het doel, de vraagstelling en de beoogde methode van het onderzoek is uitgeschreven.

Voor het PvA heeft de WAD al een voorstudie gedaan van bodem- en oud kaartmateriaal en luchtfoto's. In hoofdstukken 2 en 3 van dit rapport wordt dit uitvoerig besproken.

Voor het onderzoek heeft de WAD vervolgens specifiek verwachtingsmodel opgesteld:

De locatie van het onderzoeksgebied bevindt zich net ten noorden van de historische kern van Oostkapelle. Volgens de geraadpleegd oude kaarten is het onderzoeksgebied vanaf de zeventiende eeuw agrarisch terrein geweest. Vanaf de eerste helft van de achttiende eeuw maakte het plangebied onderdeel uit van het park gelegen achter de buitenplaats Huis te Oostkapelle. In de negentiende eeuw is dit park weer verdeeld in akkers en weidegronden.

Volgens de bodemkaart uit 1952 gemaakt door Bennema en Van der Meer is het onderzoeksgebied gelegen in een zone met kleiplaatgronden. Een zeer smalle kreekkrug met zandige sedimenten zou volgens deze kaart het onderzoeksgebied in oost-west richting doorsnijden. Het is nog onduidelijk of zich op of in deze afzettingen vindplaatsen bevinden van voor de bestaande kaarten; dus van voor 1650.

Het is onduidelijk of in de dieper ondergrond nog intact Hollandveen aanwezig is. De top van het Hollandveen was het loopniveau in de ijzertijd en de Romeinse tijd. Er kan bij het opstellen van het verwachtingsmodel daarom nog geen uitspraak worden gedaan of in de top van het Hollandveen vindplaatsen aanwezig zijn.

Het is daarom te vroeg om ook uitspraken te doen over het complextypen, de omvang, de diepteligging, de aard, de kwaliteit, de omvang en de datering van de vindplaats te doen.

Dit verwachtingsmodel diende door een booronderzoek getoetst te worden waarvoor de onderzoeksvragen zijn opgesteld (zie paragraaf 1.6).

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt aan de Schoolstraat in Oostkapelle (zie Fig. 1 en Fig. 2).

1.3 Huidig gebruik en toekomstig gebruik

In het noordelijke deel van het plangebied ligt een voetbalveld. In het zuidelijke deel ligt de Eben-Haezerschool.

1.4 Wettelijk en beleidskader

Het archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Erfgoedwet en de Omgevingswet. In de wet is bepaald dat de gemeente de archeologie regelt in de gemeentelijke bestemmingsplannen. De Walcherse gemeenten hebben daartoe een archeologiebeleid vastgesteld in de Nota archeologische monumentenzorg Walcheren 2016-2022. Hierin is een inventarisatie gemaakt van de archeologische waarden en verwachtingen op Walcheren, vertaald in de Archeologische Waarden- en Verwachtingskaart Walcheren 2016. Ook zijn zes hoofdthema's geformuleerd die richtinggevend kunnen zijn bij het nemen van selectiebesluiten. Naar de hoogte van de archeologische waarde en verwachting en met de hoofdthema's in ogenschouw

is een Beleidsadvieskaart opgesteld met een vrijstellingsregeling. Dit is vertaald in alle gemeentelijke bestemmingsplannen, waarin regels verbonden zijn aan de dubbelbestemmingen Waarde Archeologie. Het plangebied heeft de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 met een vrijstelling van onderzoek voor graafwerkzaamheden, dieper dan 40 cm, met een oppervlakte kleiner dan 500 m².

Indien de provincie als bevoegde overheid optreedt dan geldt het provinciale archeologiebeleid vastgesteld in de Cultuurnota 2017-2020. Dit is hier niet van toepassing.

1.5 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek voor de gemeente Veere is om vroegtijdig in kaart te krijgen of en in welke mate met archeologische belemmeringen bij dit plan rekening moet worden gehouden.

1.6 Onderzoeksvragen

- Is er intact Hollandveen aanwezig in het plangebied? Beschrijf het veenpakket.
- Zijn archeologische bewoningsporen uit de ijzertijd en/of Romeinse tijd in de top van het Hollandveen aanwezig? Zo ja, wat is de aard en mate van conservering van deze sporen?
- Is geen Hollandveen, maar zijn alleen kreekafzettingen onder de kleiplaat afzettingen aanwezig? Beschrijf deze afzettingen.
- Zijn archeologische vondsten aangetroffen in de boorkernen of bij de terreininspectie? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?
- Wat is de impact van verstoringen door moertering/aanleg van het voetbalveld op de eventuele ondergrondse resten?
- Kan er een uitspraak gedaan worden over de conservering van paleo-ecologische resten?
- Kan er op basis van de boringen een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt?
- Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische bureau- en booronderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?

1.7 Werkwijze

Voor het onderzoek heeft de WAD een Plan van Aanpak (Meijlink 2024 PvA VEOO_024_006) opgesteld, waarin de probleemstelling, het doel, de vraagstelling en de beoogde methode van het onderzoek is uitgeschreven.

Ter beantwoording van de hierin opgenomen en hierboven vermelde vraagstelling is eerst een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstukken 2 en 3). Dit bureauonderzoek heeft als doel een verwachtingsmodel op te stellen, dat vervolgens door het booronderzoek moet worden getoetst.

Vervolgens zijn ter hoogte van de onderzoekslocatie 5 boringen gepland. Deze zijn afgebeeld in figuur 1 en 2 en 4. De boringen zijn gezet met edelmanboor en gutsboor. Volgens het PvA zijn vijf boringen gezet, tot een diepte variërend tussen 1,23 m -mv tot 2,25 m -mv. De resultaten van het booronderzoek zijn beschreven in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 5 zijn vervolgens de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek beschreven.

In de bijlage 1 zijn de boorkolommen opgenomen.

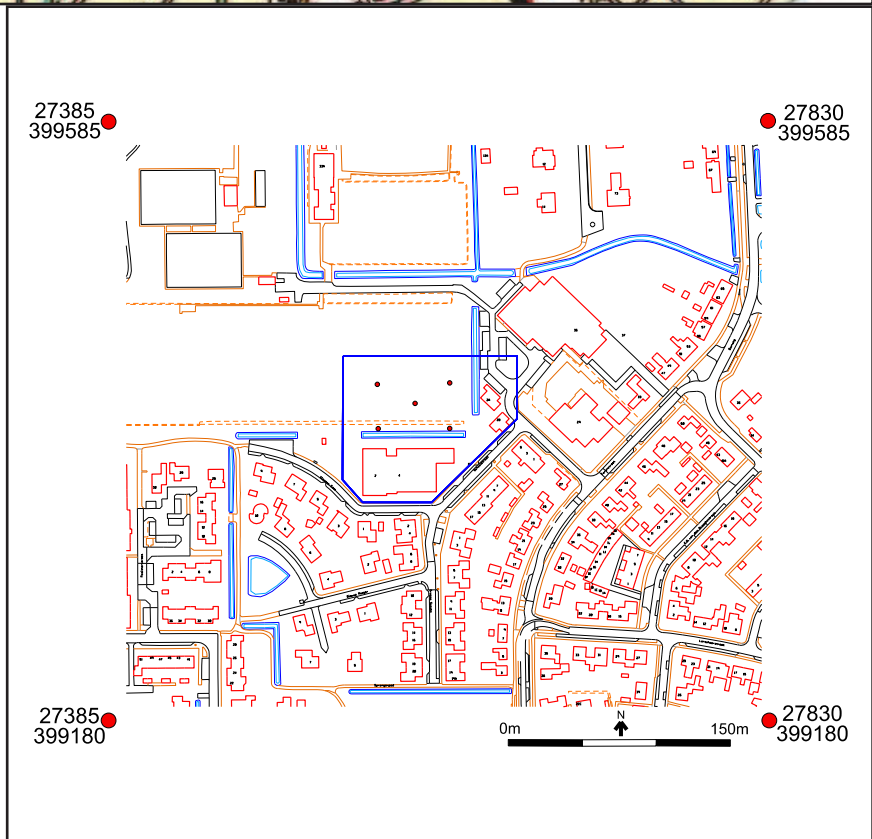
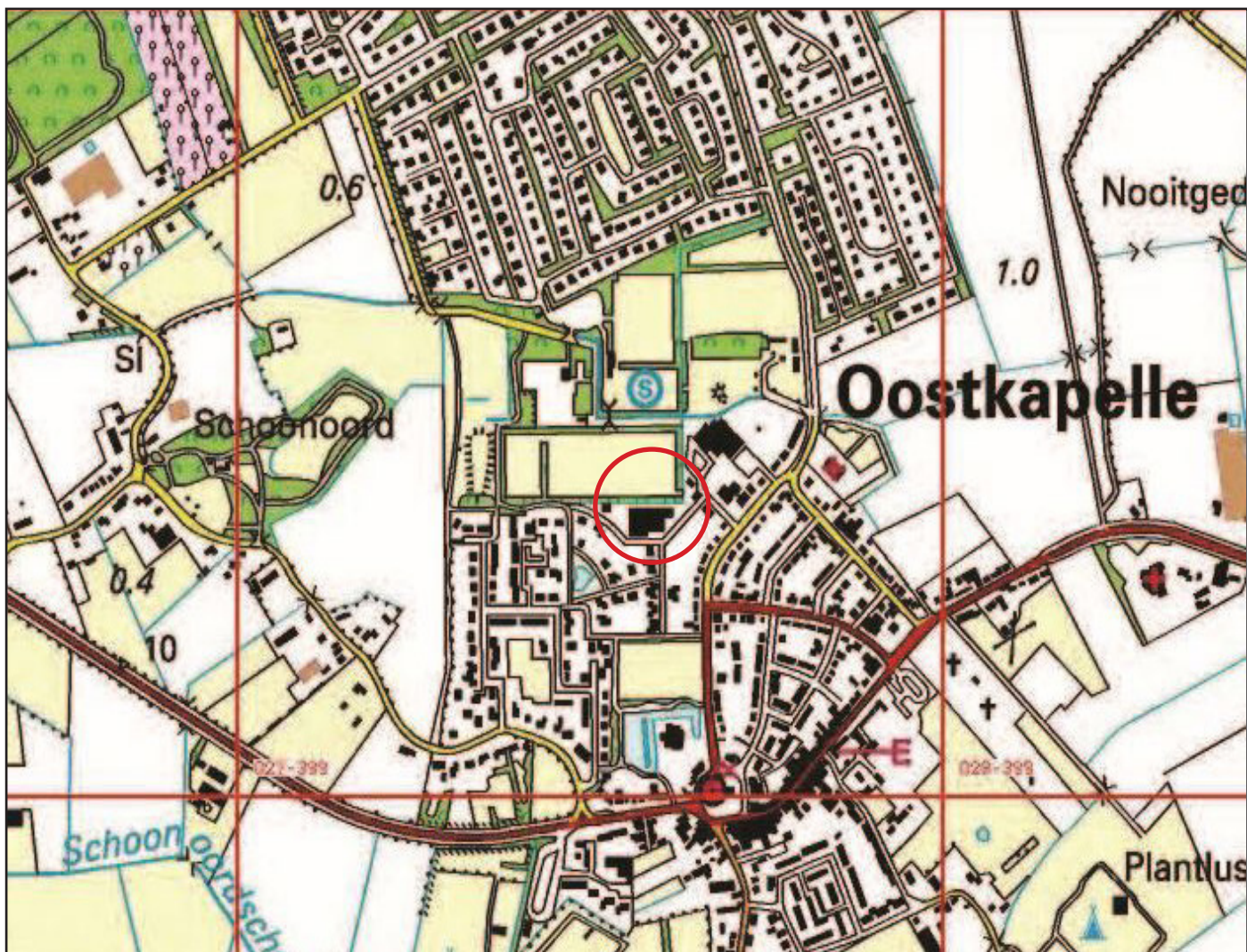

Fig. 1 Het plangebied op de topografische kaart (rood omkaderd).
Het onderzoeksgebied is blauw omkaderd weergegeven.

Fig. 2 Het definitief voorlopig ontwerp voor MFA Kindcentrum Schoolstraat Oostkapelle. Bron: RoosROS.

Ten behoeve van het archeologisch onderzoek zijn door de Walcherse Archeologische Dienst de volgende bronnen geraadpleegd:

Adressen (al dan niet digitaal)

- ARCHIS (AMK, IKAW, omg en wng)
- Cultuurhistorische kaart Zeeland (historische kaarten, luchtfoto's)
- Luchtfotografische documentatie 1974 (Erfgoed Zeeland)
- Zeeuws Archief (historische kaarten, foto's, bouwtekeningen)
- Zeeuws Archeologisch Archief
- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Oude kaarten

- Visscher-Romankaart (1650)
- Topografische Kaart van de Hattinga's (1750)
- Kadastrale kaart van Walcheren (1875)
- Bonnebladen (1926-1949)

Aardwetenschappelijke kaarten

- Rijks Geologische Dienst (RGD). Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972, Tweede druk 1997.
- RGD. Toelichtingen bij de Geologische kaart van Nederland 1:50.000, Blad Walcheren, Haarlem: 1972, Tweede druk 1997.
- Geomorfologische kaart Van nationaal Georegister versie 2008 geraadpleegd in Archis 3
- Bodemkaart (1984/1994) 2014 uit Archis 3

- Bennema, Ir. J. en Dr. Ir. K. van der Meer. De Bodemkartering van Nederland, deel XII, De Bodemkartering van Walcheren. *Verslagen van landbouwkundige onderzoeken no. 58.4*, Stichting voor Bodemkartering, 's-Gravenhage: 1952.

Voornaamste literatuur: zie literatuurlijst achteraan.

2. Geologie en bodem

De bodemopbouw van Walcheren kent minimaal vier horizonten die samenvallen met een stilstandfase in de vorming van een sedimentatie. Het gaat om de top van het Pleistoceen dekzand, soms nog afgedekt door basisveen, om de top van de mariene afzettingen van het Laagpakket van Wormer, om de top van een dik pakket veen behorend tot het Hollandveen Laagpakket en tenslotte om de top van de mariene afzettingen behorend bij het Laagpakket van Walcheren. In dit laatste pakket kunnen nog meer horizonten behorende bij korte stilstandfasen in de sedimentatie voorkomen.

De top van van het Pleistoceen dekzand is vanaf ca. 5500 v. Chr. op heel veel plaatsen op Walcheren diepgaand geërodeerd door kreekgeulen en overstromingen. De top van het Pleistoceen zand is hierdoor ter plaatse van de onderzoeksgebieden komen te liggen tussen 25 en 20 meter (noord) en 20 en 15 meter (zuid) onder huidig maaiveld. De afzettingen die met de kreekgeulen en de overstromingen gepaard gaan, behoren tot het Laagpakket van Wormer en komen ongeveer 2000 v. Chr. tot een eind.

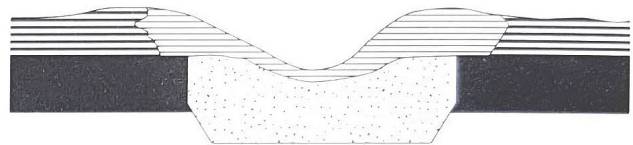
De top van deze sedimentatie, op ca. 1,60 m onder maaiveld, lijkt samen te vallen met een nat en zompig landschapstype dat overwegend onherbergzaam zal zijn geweest en de basis vormde van een drassig veenmoeras. Het is duidelijk dat in beide bodemhorizonten nauwelijks tot geen archeologische resten verwacht kunnen worden. Zij worden bij dit onderzoek verder buiten beschouwing gelaten.

Ongeveer 2000 v. Chr. was de kust gesloten en vormde zich daarachter een veenmoeras. In de volgende 1500 jaar vormde zich een dik veenpakket dat behoort tot het Hollandveenpakket. Vanaf ca. 500 v. Chr. kon dit moeras door nieuwe openingen in de duinenrij langs de kust zich geleidelijk gaan ontwateren. Vanaf die tijd kennen we vindplaatsen met archeologische resten van bewoning. Het gaat om sporen en vondsten behorende tot de ijzertijd en ook de Romeinse tijd die terug te vinden zijn in de top van het Hollandveen en in een afdekkende, zogenaamde Slufterlaag: een dunne kleilaag als sediment van lokale overstromingen die vooral in het noorden van Walcheren voorkwamen.

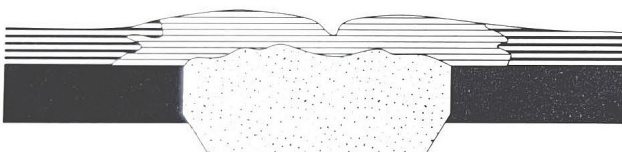
A: kreek ingesneden in het veen

B: opvulling van de kreek en overslibbing van het veen

C: toestand na de verlanding en voor de inklinking

D: ligging na de inklinking

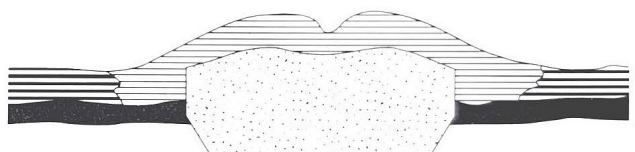

Fig. 3 De vorming van een kreekkrug. (uit Berendsen 1992, naar Bennema en Van der Meer 1952)

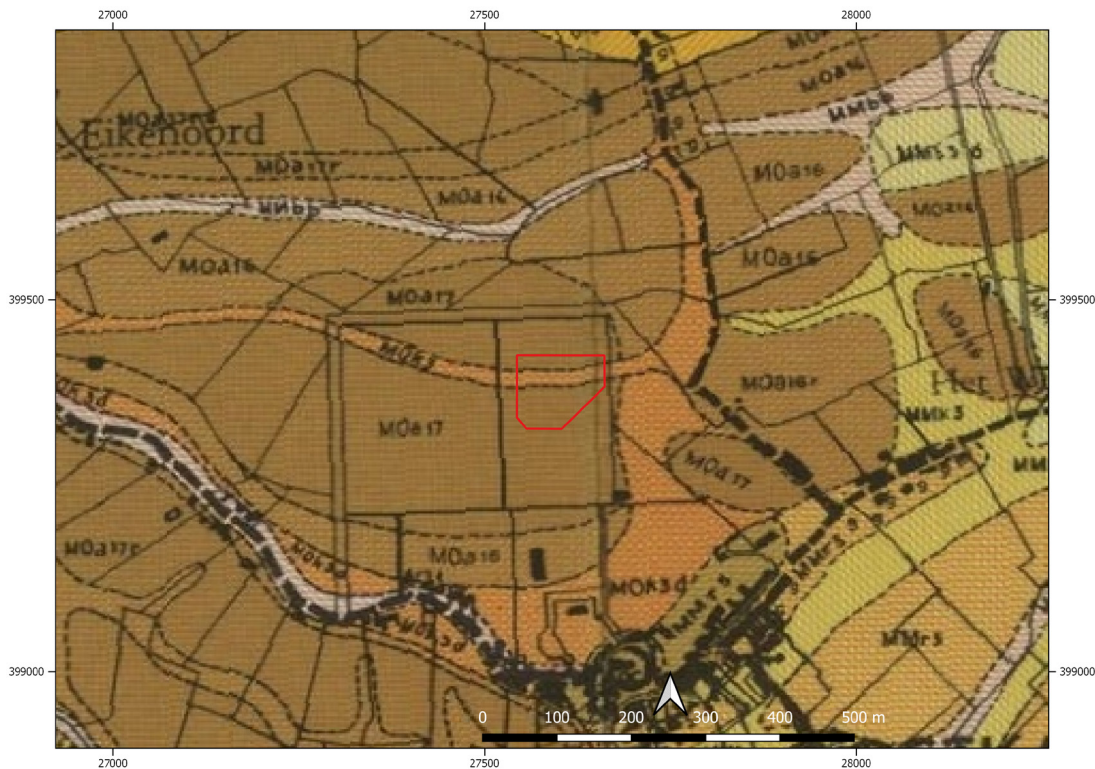

Fig. 4 Bodemkaart van Bennema & Van der Meer 1952; de gele en lichtbruine tinten geven kreekaftzettingen, de donkerbruine en donkerbruin-groene tinten kom- of poelaftzettingen. Het plangebied is blauw omkaderd., het onderzoeksgebied rood. Bron: Zeeuws Archief

Vanaf de derde eeuw na Chr. wordt het Walcherse veenlandschap geteisterd door steeds heviger overstromingen. Het is het gevolg van een samenloop van omstandigheden: aan de ene kant was het maaiveld door intensieve ontwatering in de Romeinse tijd lager komen te liggen en aan de andere kant trad in deze periode een zeespiegelstijging op. Opnieuw wordt het gebied een getijdenlandschap en wordt het lange tijd onbewoonbaar. Diepe getijdengeulen doorsnijden het landschap en spoelen het veen weg. In de geulen vindt overwegend sedimentatie van zavel en zand plaats. Tussen de kreekgeulen vindt door tijdelijke overstromingen een meer kleiige sedimentatie plaats. Dit zijn de zogenaamde kom- of poelgebieden. Het is een dynamisch proces dat perioden van rust en perioden van hevige overstromingen kende. Het Walcherse landschap is dan ook doorsneden geweest door een dicht netwerk van kreekgeulen uit verschillende fasen. De afzettingen die gepaard gaan met deze getijde-kreekgeulen en overstromingen rekenen we tot het Laagpakket van Walcheren. Omdat het zandige sediment van de kreekgeulen minder kon inklinken dan het kleiige sediment in de tussenliggende komgebieden, trad zogenaamde differentiële klink op. Dit wil zeggen dat de verlande kreekgeulen als kreekkruggen in het ingeklonken kom- of poellandschap kwamen te liggen. (zie fig. 3)

Vanaf ongeveer de zesde eeuw komt de zee langzaam tot rust en komen de eerste mensen weer terug. We kennen uit deze periode de nederzetting Villa

Walichrum in de noordelijke kustzone. In de latere eeuwen neemt de bevolking toe en zoeken de mensen hun heil op de hoger gelegen kreekkruggen. Hier bouwden zij hun huizen en legden zij hun akkers aan. In de tussengelegen, drassige komgebieden lieten zij hun vee weiden. In de top van de kreekaftzettingen die zich direct onder de bouwvoor bevinden zijn archeologische resten vanaf de middeleeuwen te verwachten.

De beide laatste bodemhorizonten, de top van het Hollandveen en die van het Laagpakket van Walcheren genieten de focus tijdens dit onderzoek.

Op de uiterst gedetailleerde bodemkaart van Walcheren uit 1952 van Bennema en Van der Meer is goed te zien waar we ter hoogte van het onderzoeksgebied welke van deze twee bodemhorizonten kunnen verwachten. (zie fig. 4)

In het midden van het plangebied ligt van oost naar west een smalle kreekkrug met kreekaftzettingen van het Laagpakket van Walcheren. Ook zien we wel bij onderzoeken dat onder de oeverwallen van een kreekgeul het veenpakket bewaard is gebleven. Verscholen onder oeverwalafzettingen is het veenpakket namelijk vaker gespaard gebleven van erosie door de kreek en van verstoring door moertering.

In de middeleeuwen is namelijk op grote schaal het veen weggestoken ten behoeve van zoutwinning, de

Kaart	Code	Omschrijving
Pleistoceen		Top op 25/20 m -NAP
Bodemkaart NL		Niet gekarteerd; door extrapolatie: Knippige poldervaaggronden; zavel, profielverloop 3 (gMn53C)
Geologische kaart		DO2 Afzettingen van Duinkerke II, AO2 Afzettingen van Duinkerke II op Hollandveen op Afzettingen van Calais
Bennema & vd Meer		Zware oude kleiplaatgrond (MOa17) Roestige oude kreekruggrond (MOK3k)
Geomorfologie		Niet gekarteerd; door extrapolatie: Vlake van getij-afzettingen (2M72)

zogenaamde moertering.

Rondom de smalle kreekrug met roestige oude kreekruggronden bevinden zich in het onderzoeksgebied volgens dezelfde kaart poelgronden, waar in de regel het onderliggend veenpakket goed bewaard is. In bovenstaande tabel is weergegeven hoe deze afzettingen op de verschillende bodemkaarten en geologische en geomorfologische kaarten zijn geclassificeerd.

Op de bodemkaart uit 1952 is door middel van een verticale arcering aangeduid wanneer tijdens de toenmalige kartering ook moertering is vastgesteld. Ter hoogte van onderhavig onderzoeksgebied is dit niet het geval.

3. Overzicht bekende gegevens (bureauonderzoek)

3.1 Onderzoeksgeschiedenis

Het perceel zelf is nog geen onderwerp van archeologisch onderzoek geweest. Wel is kort na de oorlog geheel Walcheren en dus ook ons perceel bodemkundig gedetailleerd in kaart gebracht. (Bennema en van der Meer 1952)

Het onderzoeksgebied is gelegen ter hoogte van een smalle kreekrug en een poelgebied met onderliggend veen. Daar waar de top van het onderliggend veen bewaard is, kunnen archeologische resten uit de ijzertijd en/of de Romeinse tijd aanwezig zijn.

3.2 Bekende archeologische waarden

Walcherse Archeologische Verwachtings- en beleidsadvieskaart

Deze kaarten zijn opgesteld op basis van ondermeer de gedetailleerde bodemkaart van Bennema en Van der Meer en geven een aanscherping van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) (Fig. 5). Het plangebied is hier aangeduid als een zone met hoge/middelhoge archeologische verwachting. Hier geldt dat bij bodemingrepen dieper dan 40 cm met een oppervlaktemaat groter dan 500 m² voorafgaand archeologisch onderzoek moet plaatsvinden.

Bij het archief van het Zeeuws Archeologisch Depot (ZAD) zijn geen aanvullende archeologische gegevens bekend van het terrein (mail d.d. 06-12-2024).

AMK-terreinen

In de omgeving van het plangebied zijn vier terreinen van hoge archeologische waarde aanwezig (AMK, 2014). Ten westen van het plangebied liggen in Bos Schoonoord terreinen 15787, 15789 en 15790. Het terrein 15787 betreft een huisplaats uit de late

middeleeuwen aan de Duinbeekseweg 6. Er is vanaf 20 cm -mv een dikke middeleeuwse cultuurlaag aanwezig met onder andere aardewerk. De andere twee terreinen zijn vindplaatsen uit de late ijzertijd en Romeinse tijd. Deze vindplaatsen kenmerken zich door een cultuurlaag in de klei van slufferafzettingen van Duinkerke-I (Laagpakket van Walcheren). Deze laag ligt op circa 1 m -mv en is mogelijk goed geconserveerd door afdekking van Duinkerke-II (Laagpakket van Walcheren). Het monumententerrein 15790 aan de Oude Domburgseweg is na waarderend onderzoek onderverdeeld in drie deelgebieden: vindplaats 4a betreft de kern van de nederzetting, 4b bestaat uit twee losse huisstructuren, en op locatie 4c is naast aardewerk ook Romeins glas en een glazen kraal aangetroffen.

Ten zuiden van het plangebied ligt terrein 13410; dit betreft de oude dorpskern van Oostkapelle. Het dorp is gesticht in de eerste helft van de 11e eeuw. De kerktoren stamt uit de 14e eeuw, de rest van de kerk stamt uit de 15e eeuw, maar is na de verwoesting van 1572 kleiner teruggebouwd. Binnen dit terrein ligt ook het voormalige herenhuis Huis te Oostkapelle.

Vondstmeldingen

Het gebied van Bos Schoonoord is in 2004 door Archeomedia onderzocht door middel van een waarderend booronderzoek en veldkartering. In archis3 is er geen rapport beschikbaar (zaakid: 2035808100). Op basis van dit onderzoek is het hierboven genoemde AMK-terrein onderverdeeld in deelgebieden. Daarnaast is er in het noorden van het terrein, naast de twee bekende AMK-terreinen een begeleiding uitgevoerd (zaakid: 2062124100). Van dit onderzoek is ook geen rapport beschikbaar in archis3.

Kaart/luchtfoto	Periode	Indicator	Opmerkingen
Visscher-Roman	1650	nee	
Hattinga	1750	nee	tuin van buitenplaats Huis te Oostkapelle
Kadasterkaart	1832	nee	akker/weiland
Bonnebladen	1910	nee	akker/weiland
Luchtfoto	1959	nee	akker/weiland
Luchtfoto	1974	nee	akker/weiland
Luchtfoto	heden	nee	sportveld, school

Tijdens de begeleiding is een akkercomplex uit de periode ijzertijd - Romeinse tijd aangetroffen met 136 aardewerkscherven uit voornamelijk de midden en late ijzertijd. Daarnaast zijn er coupes gezet in het talud van een reeds gegraven watergang. Hieruit kwamen 20 scherven uit de volle middeleeuwen.

Ter hoogte van de Orionstraat zijn twee losse vondstmeldingen bekend, zaakid 2811594100 betreft een scherf van ijzertijdaardewerk; zaakid 2806134100 betreffen meerdere scherven keramiek uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

Ten oosten van de kerk is een melding gedaan van een bewerkt stuk bot (zaakid. 4713474100). Een vergelijkbaar stuk uit Arnemuiden dateert uit de late middeleeuwen.

Eerder archeologisch onderzoek

In figuur 6 hebben we een overzichtskaartje uit de landelijke database Archis 3 met de bekende onderzoeksgebieden in en rond Oostkapelle afgebeeld. Duidelijk is te zien hoeveel hier onderzocht en ook opgegraven is. De relevante onderzoeken worden hieronder kort samengevat.

Zoals hierboven is beschreven zijn rond Oostkapelle verschillende belangrijke vindplaatsen opgegraven en/of deels onderzocht.

Duinweg

Aan de Duinweg 36 is in 2021 door Transect een bureauonderzoek uitgevoerd (Korver, 2021; zaakid: 5145560100). Op basis van het onderzoek wordt verwacht dat het Hollandveen is weggeslagen door latere getijdenkreken. Daarom geldt een lage archeologische verwachting tot aan de middeleeuwen. Voor de periode late middeleeuwen en nieuwe tijd geldt een middelhoge verwachting voor bewoningsresten op de kreekrug. Er is derhalve geadviseerd een vervolgonderzoek uit te laten voeren in de vorm van karterende boringen.

Hof Cranensteyn

In 2005 is door ArcheoMedia een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar de buitenplaats Hof Cranensteyn (Nijdam & De Koning, 2005; zaakid: 2091017100). In het kader van het project Verborgen Buitens van Stichting Landschapsbeheer Zeeland, heeft de WAD in 2010 een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het grachtenstelsel van de buitenplaats Hof Cranensteyn (Silkens, 2009; zaakid: 2252718100). Dit onderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen. Het doel was om het oude grachtensysteem terug te brengen. Op basis van het booronderzoek kon de gracht uit 1830 vrij precies worden gelokaliseerd.

De loop van de oudere 18e eeuwse gracht is deels met het booronderzoek opgespoord. Geadviseerd is de heruitgraving van de grachten archeologisch te begeleiden. Deze grachten zijn archeologisch begeleid (zaakid: 2293534100).

Hof Duno

Het huidige boerenerf Duno ligt op circa 700 m ten noordoosten van het plangebied en betreft een voormalige buitenplaats. Hiernaar is een historisch onderzoek verricht in 2001 en 2002 door P. Blom, P. Henderikx en J. Zwemer. Op basis hiervan is een geofysisch onderzoek uitgevoerd door D Wilbourn (DW Consultancy) met een booronderzoek en veldverkenning door AWN Zeeland. In 2008 is een bouwhistorisch onderzoek gedaan naar de bestaande gebouwen door bureau Vlaardingebroek en Wevers. In 2010 is door de WAD en AWN Zeeland een aanvullend booronderzoek uitgevoerd en is beschreven in een rapport, gebundeld met de voorgaande onderzoeken sinds 2001 (Silkens (red.), 2011; zaakid: 2279076100). Op basis van de onderzoeken blijkt dat er een herenhuis moet hebben gestaan in de zuidoostelijke hoek van het omgrachte terrein. Eventuele laatmiddeleeuwse of vroegnieuwetijdse voorgangers van het herenhuis kunnen ook nog in de ondergrond aanwezig zijn.

Brouwerijstraat

Aan de Brouwerijstraat 36b ten zuidoosten van het plangebied, is in 2010 een opgraving uitgevoerd door de WAD (Silkens & Mostert, 2010; zaakid. 2297171100). Tijdens het onderzoek werden laatmiddeleeuwse sporen aangetroffen. Het aardewerk hieruit omspannt de periode van de 10e tot de 13e eeuw, maar dateert voornamelijk uit de 12e eeuw. De sporen bestaan uit kuilen en palenrijen mogelijk van een hekwerk uit de 13e eeuw, twee cirkelvormige kringreppels uit de 12e/13e eeuw die geïnterpreteerd zijn als hooimijten, en greppeltjes onder het niveau van de hooimijten. Deze sporen zijn gegraven in de kreekrug, het voormalige loopvlak bevond zich in de top van de kreekrug op circa 0,5 tot 0,9 m -mv. Het gebied is in gebruik geweest als akker of weiland.

Andere onderzoeken in de directe nabijheid van het plangebied zijn:

Aan de Torenstraat 1 is op het knotwilgenterrein door de WAD een bureauonderzoek uitgevoerd naar de voormalige buitenplaats Huis te Oostkapelle (Meijlink, 2017; zaakid: 4556367100). Uit dit onderzoek blijkt een sterrenbos te hebben gelegen in het noorden van de buitenplaats, ter hoogte van het huidige plangebied. Op het omgrachte deel aan de Torenstraat 1 heeft aan de westzijde een herenhuis gestaan. Het Buitenhuis is gesloopt in 1806. Daarna

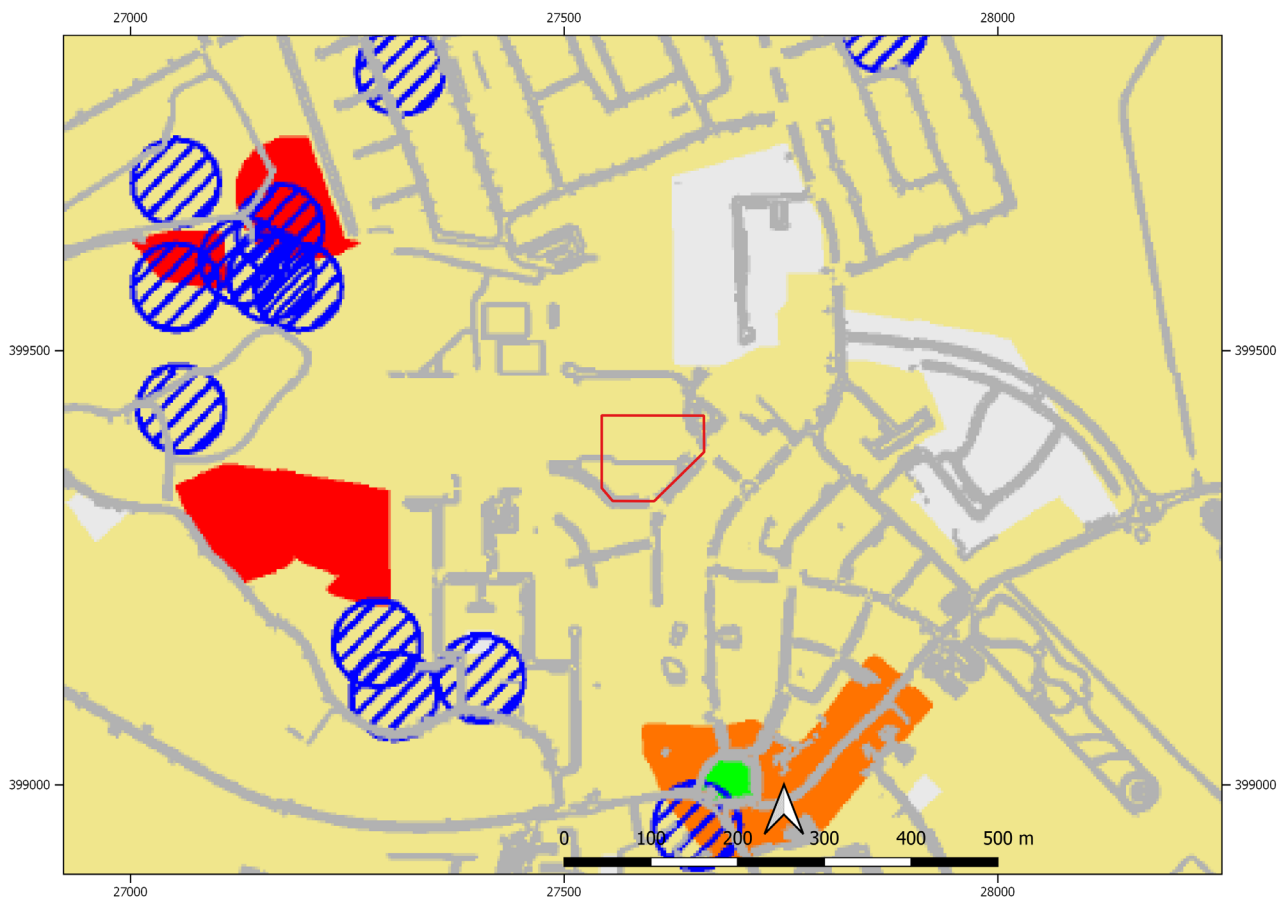

Fig. 5 Het plangebied (donkerblauwe polygoon) op uitsnede van de Archeologische Beleidsadvieskaart Walcheren; lichtgroen betreft het kerkhof, rood bekende archeologische vindplaatsen, oranje de bekende dorpskern, grijs reeds onderzochte locaties waar geen vervolgonderzoek nodig is. De blauwe cirkels staan voor vondstlocaties/vondstmeldingen.

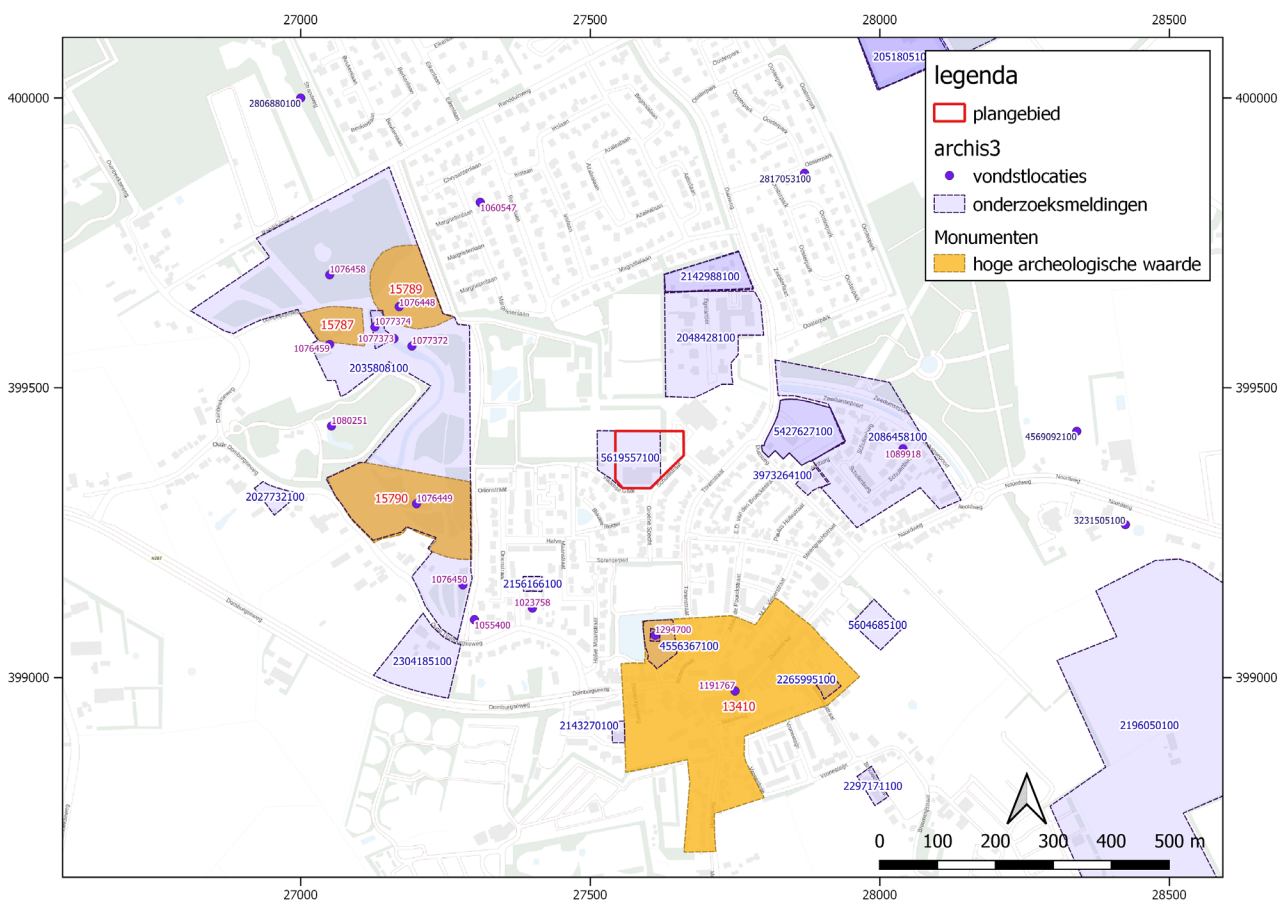

Fig. 6 Het plangebied met gegevens uit ARCHIS 3. Bron: ARCHIS III

hebben er twee schoolgebouwen gestaan, waarvan de laatste is gesloopt in 2014 (Meijlink, 2017). De voorgenomen plannen bestonden uit het realiseren nieuwbouwapartementen in een gebouw in de stijl van het verdwenen buitenhuis.

In 2021 is op het zogeheten knotwilgterrein een opgraving - variant archeologische begeleiding uitgevoerd door Artefact! (Kiburg, 2022; zaakid: 5164514100). Tijdens deze begeleiding is een beerkelder aangetroffen van een 18e-eeuws bijgebouw van het Huis te Oostkapelle. Het 17e-eeuwse herenhuis zelf is niet aangetroffen, dit ligt zuidelijker. Het hoogste voorkomen van de restanten betreft -0,24 m -mv (+0,92 m NAP). Er wordt dan ook verwacht dat de resten van het Huis van Oostkapelle zeer ondiep kunnen voorkomen.

Ten noordoosten van het plangebied is in 2004 een vooronderzoek uitgevoerd door SOB Research. Hiervan is geen rapport beschikbaar in archis3 (zaakid: 2048428100). Ook het aangrenzende terrein is onderzocht maar er is geen rapport in archis3 (Sagro, 2007; zaakid: 2142988100). Aan de Orionstraat is in 2007 ook een vooronderzoek uitgevoerd door SOB Research, maar hier is geen rapport van in archis3 (zaakid: 215616610).

Aan de Duinweg 24 is in 2015 een bureau- en booronderzoek uitgevoerd door de WAD (Silkens, 2015; zaakid. 3973264100). Op basis van het veldonderzoek blijkt het Hollandveen weg te zijn door latere erosie door getijdenkreeken. Er is geen vervolgonderzoek geadviseerd.

3.3 Bekende historische waarden

Historische kaarten & luchtfoto's

Op basis van de projectie van de huidige topografie op de kaart van de gebroeders Hattinga uit ca. 1750 (Fig. 7) kan worden vastgesteld dat het onderzoeksgebied ter hoogte ligt van het noordoost kwart van het park behorende bij het voormalige Huis te Oostkapelle.

Op de Visscher-Roman kaart uit 1650 is niets ter hoogte van het onderzoeksgebied aangeduid. Volgens de kadastrale minuut van 1832 is de buitenplaats Huis te Oostkapelle al gesloopt en is het park weer omgezet in verschillende akkers of weilanden. Dit beeld is ook te zien op de Bonnebladen 1925 en 1949. Volgens geraadpleegde luchtfoto's en topografische kaarten is het onderzoeksgebied tot rond 1980 onbebouwd gebleven. Op luchtfoto's uit 1974 is te zien dat net ten noorden van het onderzoeksgebied voetbalvelden zijn aangelegd, maar het onderzoeksgebied nog steeds akker is gebleven. Op de topokaart uit 1983 is ter plaatse van het onderzoeksgebied een voetbalveld aangelegd.

Volgens de bodemkaart uit 1952 gemaakt door Bennema en Van der Meer is het onderzoeksgebied gelegen in een zone met kleiplaatgronden. Een zeer smalle kreekrug met zandige sedimenten zou volgens deze kaart het onderzoeksgebied in oost-west richting doorsnijden. Het is nog onduidelijk of zich op of in deze afzettingen vindplaatsen bevinden van voor de bestaande kaarten; dus van voor 1650.

Fig. 7 Het plangebied (rood omcirkeld) op de kaart van Hattinga uit 1750. Bron: Zeeuws Archief.

3.4 Verstoringen

Het terrein is ingericht als voetbalveld. Mogelijk is het terrein daarvoor opgehoogt of afgevlakt.

3.5 Verwachtingsmodel en advies voor veldonderzoek

Het specifiek verwachtingsmodel blijft op basis van bureauonderzoek als volgt:

Bevinden zich onder de kleiplatafzettingen (zandige) kreekafzettingen of eerder kleiafzettingen op Hollandveen? In het eerste geval zou dat tot een verwachting op archeologische resten vanaf de vroege middeleeuwen kunnen leiden. In het tweede geval, mits het Hollandveen intact blijkt, zou het tot een verwachting op archeologische resten uit de ijzertijd of Romeinse tijd kunnen leiden.

Het is onduidelijk of in de dieper ondergrond nog intact Hollandveen aanwezig is. De top van het Hollandveen was het looppniveau in de ijzertijd en de Romeinse tijd. Er kan bij het opstellen van het verwachtingsmodel daarom nog geen uitspraak worden gedaan of in de top van het Hollandveen vindplaatsen aanwezig zijn. Op basis van de beschrijving van kleiplaatgronden door Bennema en Van der Meer uit 1952, kan de top van het Hollandveen aanwezig zijn vanaf 80 cm beneden maaiveld.

Centraal in het onderzoeksgebied zijn volgens de bodemkaart van Bennema en Van der Meer uit 1952 afzettingen behorende bij een smalle kreekgeul te verwachten. De kans bestaat dat vanaf de middeleeuwen hier menselijke activiteit heeft plaatsgevonden, waarvan nog archeologische resten terug te vinden zijn. De kans achten we middelhoog, omdat het om smalle kreekrug gaat.

De verwachting om opvallende structuren of sporen van de buitenplaats Huis te Oostkapelle te herkennen blijft erg laag. Vooral gezien de status van het verstoorde oppervlak van het terrein.

Specifiek is het doel van het verkennende booronderzoek aan de Schoolstraat in Oostkapelle om vast te stellen of zich onder de kleiplatafzettingen (zandige) kreekafzettingen bevinden of eerder kleiafzettingen op Hollandveen. In het eerste geval zou dat tot een verwachting op archeologische resten vanaf de vroege middeleeuwen kunnen leiden. In het tweede geval, mits het Hollandveen intact blijkt, zou het tot een verwachting op archeologische resten uit de ijzertijd of Romeinse tijd kunnen leiden.

De te hanteren onderzoeksmethode is om regelmatig verspreide boringen in het onderzoeksgebied te zetten. In afbeelding 4 zijn de geplande boringen geprojecteerd op de bodemkaart uit 1952. Op deze

manier zijn vier boringen gepland in poelgronden en één boring in gronden met kreekrugafzettingen.

4. Resultaten archeologisch veldonderzoek

4.1 Inleiding en methode

Om het verwachtingsmodel te toetsen waren op de onderzoekslocatie vijf grondboringen gepland. (Fig. 1, 4, 8 en 9) Zie paragraaf 3.5 voor de argumentatie voor de bepaling van de plaats van de boringen.

De boringen zijn alle, waar mogelijk, aangezet tot een diepte van 0,90 - 1,00 m onder maaiveld met een Edelmanboor (diameter 7 cm). Daarna is overgegaan op de gutsboor (diameter 3 cm). De boringen zijn doorgezet tot een diepte tussen 1,23 - 2,25 m onder maaiveld. (zie bijlage 1 boorstaten) Er zijn geen vondsten opgeboord.

Het veldteam bestond uit B. Silkens en B. Meijlink. Beschrijvers van de boorkernen zijn B. Silkens en B. Meijlink. (resp. actorregistratienrs. 97535235 en 41342211) De GPS wordt jaarlijks gekeurd. Netwerk, onderhoud en keuring worden geleverd door het bedrijf LNR Globalcom.

4.2 Stratigrafie

Het maaiveld ter hoogte van de boringen ligt tussen +0,59 en +0,86 m NAP.

Tijdens het veldonderzoek is geen Hollandveen aangetroffen. Er is geboord tot in de zandige of sterk gelaagde kreekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren.

Kreekkrug

Het onderste deel van het pakket kreekafzettingen bestaat uit een grijs, matig siltig zand met schelpenfragmenten. De top van dit pakket varieert tussen circa 0,75 m -mv (-0,15 m NAP) in boring 1 en circa 1,45 m -mv (-0,63 m NAP) in boring 5. In boring 4 is op deze diepte een grijze, matig siltige klei met naar onder toe veel zandlaagjes aanwezig. Deze gelaagde klei komt voor van 0,8 m -mv (-0,01 m NAP) tot 1,75 m -mv (-0,97 m NAP). Dit pakket is geïnterpreteerd als kreekkrugafzetting behorend tot de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren.

Kreekgeul

In boring 5 gaan de kreekkrugafzettingen naar boven toe geleidelijk over in een lichtgrijze matig zandige klei aanwezig met schelpenfragmenten. Het pakket heeft een dikte van 40 cm en komt voor van 1,45 tot 1,05 m -mv (-0,63 tot -0,23 m NAP). Aangezien deze kreekafzettingen hier kleiiger van aard zijn, is het

pakket geïnterpreteerd als kreekbeddingafzettingen. Vermoedelijk gaat het hier om een restgeul van de kreek.

Plaatafzettingen

Boven de kreekkrug en kreekbeddingafzettingen zijn in boringen 3, 4 en 5 plaatafzettingen aanwezig behorend tot het Laagpakket van Walcheren. Deze afzettingen worden gekenmerkt door grijze, zwak zandige klei. De klei is kalkloos tot kalkarm en heeft een scherpe overgang naar de onderliggende lagen. Het pakket is aangetroffen tussen 0,55 en 1,05 m -mv (+0,31 en -0,23 m NAP; boringen 3 en 5). Het pakket heeft in boringen 3 en 5 een dikte van 45 tot 50 cm. De bovenste 20 tot 25 cm is grijsbruin en bevat roestvlekken. In boring 4 is de top van de plaatafzettingen aangetroffen vanaf 0,75 m -mv (+0,04 m NAP), deze gaan vanaf 0,8 m -mv (-0,01 m NAP) geleidelijk over in de onderliggende kleiige kreekafzettingen.

Opgebrachte grond

Boven de natuurlijke kreekafzettingen en kleiplaatafzettingen zijn in alle boringen pakketten opgebrachte grond aanwezig. Vanaf 0,75 - 0,5 m -mv (-0,15 en +0,25 m NAP) is een donkerbruine tot donkerbruinigrijze, zwak zandige klei aanwezig. Deze kleilaag bevat baksteenpuin, is zwak humeus, kalkloos en soms gevlekt. Dit opgebrachte pakket is aangetroffen tot aan de bouwvoor tot circa 0,35 m -mv (+0,24 a +0,51 m NAP)

Bouwvoor/toplaag

De bovenste 35 cm bestaat uit een donkerbruin, zwak siltig zand. Het zand is sterk humeus en is geïnterpreteerd als bouwvoor. De ondergrens van deze bouwvoor ligt op +0,24 a +0,51 m NAP. Bovenin de bouwvoor ligt een grasmat met daaronder een dun laagje schoon zand. Dit is onderdeel van het gebruik van het plangebied als voetbalveld.

4.3 Vondstmateriaal

Bij booronderzoek is de kans op het aantreffen van archeologische vondsten gering. Tijdens het veldonderzoek zijn er geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Fig. 8 Overzichtskaart met de locaties van alle boringen, geprojecteerd op een luchtfoto. Bron: PDOK.

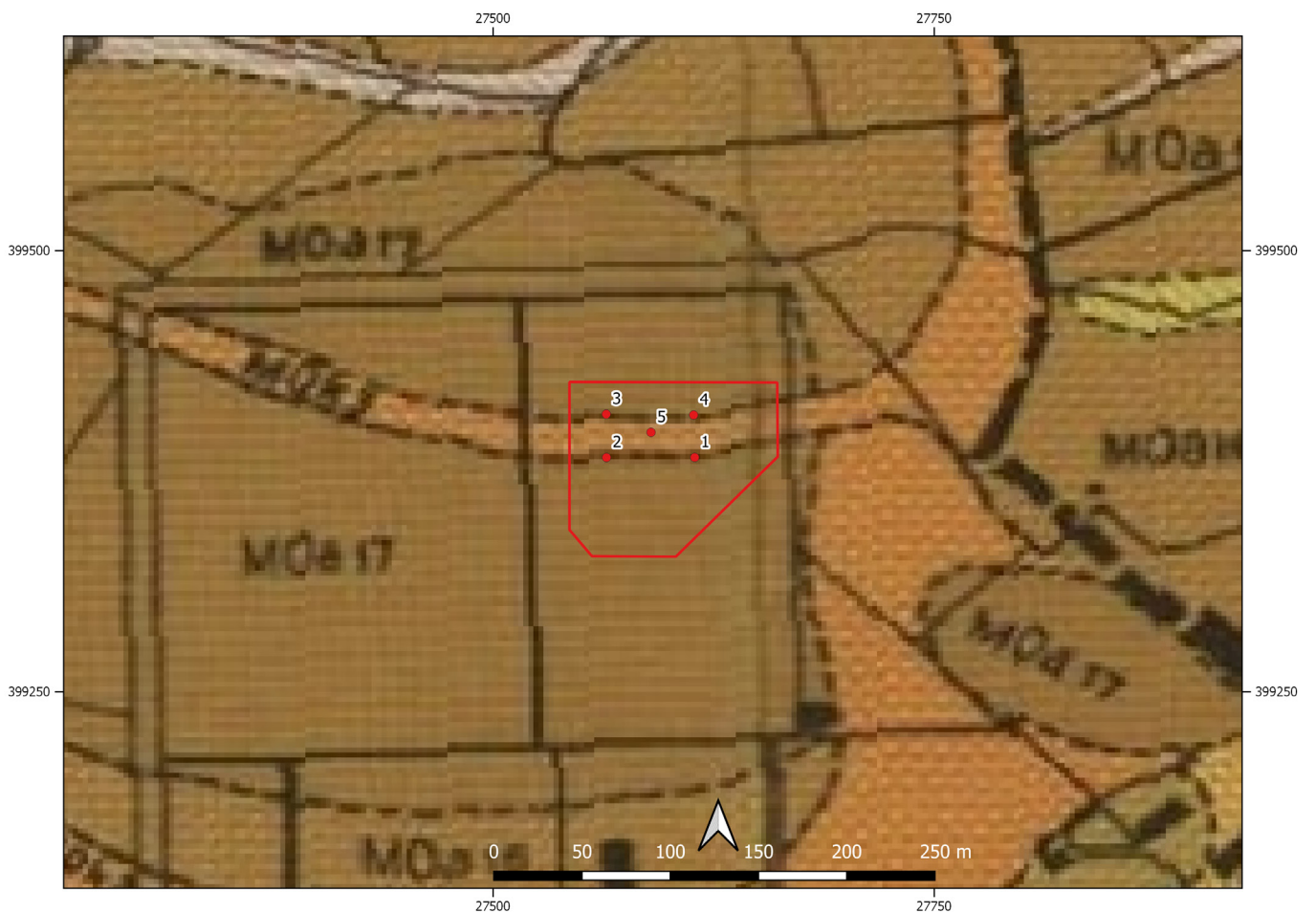

Fig. 9 Overzichtskaart met de locaties van alle boringen, geprojecteerd op de bodemkaart van Bennema en Van der Meer uit 1952. Bron: Zeeuws Archief.

5. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

5.1 Algemeen

De gemeente Veere heeft het plan om ter hoogte van onder meer het bestaande voetbalveld aan de Schoolstraat in Oostkapelle een nieuwe Multifunctionele Accommodatie (MFA) te bouwen, waarin ook twee scholen gehuisvest gaan worden. Het plan ontstijgt de vrijstellingsregeling die bij de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 in het bestemmingsplan is vastgesteld. Met als doel in kaart te brengen met welke belemmeringen op het gebied van archeologie bij deze plannen rekening is te houden, heeft de gemeente Veere de WAD opdracht gegeven een verkennend archeologisch onderzoek uit te voeren. De WAD heeft dit gedaan volgens de KNA 4.2 en de aanvullende richtlijnen van de Provincie Zeeland in de vorm van een bureauonderzoek en een Inventariserend VeldOnderzoek door middel van boringen.

De locatie van het onderzoeksgebied bevindt zich net ten noorden van de historische kern van Oostkapelle. Volgens de geraadpleegde oude kaarten is het onderzoeksgebied vanaf de zeventiende eeuw agrarisch terrein geweest. Vanaf de eerste helft van de achttiende eeuw maakte het plangebied onderdeel uit van het park gelegen achter de buitenplaats Huis te Oostkapelle. In de negentiende eeuw is dit park weer verdeeld in akkers en weidegronden.

Volgens de bodemkaart uit 1952 gemaakt door Bennema en Van der Meer is het onderzoeksgebied gelegen in een zone met kleiplaatgronden. Een zeer smalle kreekruig met zandige sedimenten zou volgens deze kaart het onderzoeksgebied in oost-west richting doorsnijden. Het is nog onduidelijk of zich op of in deze afzettingen vindplaatsen bevinden van voor de bestaande kaarten; dus van voor 1650.

Het was onduidelijk of in de diepere ondergrond nog intact Hollandveen aanwezig is. De top van het Hollandveen was het looppniveau in de ijzertijd en de Romeinse tijd. Er kon bij het opstellen van het verwachtingsmodel daarom nog geen uitspraak worden gedaan of in de top van het Hollandveen vindplaatsen aanwezig zijn.

Het doel van het booronderzoek was erop gericht om dit verwachtingsmodel te toetsen ten behoeve van verdere advisering in het onderzoeksproces.

Specifiek is het doel van het verkennende booronderzoek aan de Schoolstraat in Oostkapelle om

vast te stellen of zich onder de kleiplaatafzettingen (zandige) kreekafzettingen bevinden of eerder kleiafzettingen op Hollandveen. In het eerste geval zou dat tot een verwachting op archeologische resten vanaf de vroege middeleeuwen kunnen leiden. In het tweede geval, mits het Hollandveen intact blijkt, zou het tot een verwachting op archeologische resten uit de ijzertijd of Romeinse tijd kunnen leiden.

5.2 Onderzoeksvragen

Op basis van de boorresultaten kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

• Is er intact Hollandveen aanwezig in het plangebied? Beschrijf het veenpakket.

Er is in de boringen geen Hollandveen aangetroffen. De afzettingen bestaan uit opgebrachte grond boven kleiplaatgronden boven kreekafzettingen van het Laagpakket van Walcheren.

• Zijn archeologische bewoningsporen uit de ijzertijd en/of Romeinse tijd in de top van het Hollandveen aanwezig? Zo ja, wat is de aard en mate van conservering van deze sporen?

De top van het veen is niet meer aanwezig ter hoogte van het plangebied.

• Is geen Hollandveen, maar zijn alleen kreekafzettingen onder de kleiplaat afzettingen aanwezig? Beschrijf deze afzettingen.

Voor een gedetailleerde beschrijving zie hierboven paragraaf 4.2.

De kreekruigafzettingen bestaan uit een zandige en gelaagde kleipakketten. Het bruingrijze of grijze, matig siltige zand komt het ondiepst voor in boring 1: vanaf 0,75 m -mv (-0,15 m NAP) en in boring 5 het diepst: vanaf circa 1,65 m -mv (-0,83 m NAP). In boring 4 is een gelaagd kleipakket aanwezig van 0,8 m tot het einde van de boring op 1,75 m -mv met naar onder toe steeds meer zandlagen.

In boring 5 is een lichtgrijze, matig zandige klei aanwezig tussen 1,05 en 1,45 m -mv (-0,23 tot -0,63 m NAP). Het zou hier kunnen gaan om de kleiige opvulling van een restgeul. Dit komt ook overeen met de verwachte ligging van de kreek op de bodemkaart van Bennema & Van der Meer uit 1952.

• *Zijn archeologische vondsten aangetroffen in de boorkernen of bij de terreininspectie? Zo ja, kunnen er uitspraken gedaan worden over de aard, datering en mate van conservering?*

Er zijn geen archeologische vondsten aangetroffen.

• *Wat is de impact van verstoringen door moertering/aanleg van het voetbalveld op de eventuele ondergrondse resten?*

Aangezien er geen Hollandveen is aangetroffen is het niet mogelijk uitspraken te doen over eventuele moertering. Het veen zal door de kreek zijn weggespoeld. Voor de aanleg van het voetbalveld is het terrein opgehoogd en vlakgemaakt met een dun laagje schoon zand vlak onder de grasmat. Er zijn tijdens het veldwerk geen verstoringen waargenomen door de aanleg van het voetbalveld.

• *Kan er een uitspraak gedaan worden over de conservering van paleo-ecologische resten?*

De top van de kreekafzettingen is afgedekt door kleiplaatafzettingen, en bevindt zich in alle boringen onder de oxidatie-reductiegrens. Derhalve kan worden verwacht dat de conservering van eventuele paleo-ecologische resten redelijk tot goed zal zijn.

• *Kan er op basis van de boringen een degelijk bodemprofiel worden opgemaakt?*

Op basis van het booronderzoek is een goed beeld verkregen van de ondergrond. Er is een bodemprofiel aanwezig van kreekafzettingen onder kleiplaatafzettingen onder opgebrachte grond. Daarnaast is in het midden van het plangebied mogelijk de restgeul van de kreek aangeboord (boring 5).

• *Zijn er op basis van de bevindingen uit het archeologische bureau- en booronderzoek vervolgstappen noodzakelijk? Zo ja welke stappen zijn dit en waarom zijn zij noodzakelijk?*

Er is in het plangebied geen Hollandveen meer aanwezig, de verwachting voor bewoningsresten uit de ijzertijd en Romeinse tijd vervalt daardoor. Wel is er sprake van een intacte top van de kreekafzettingen en is er nog een restant kleiplaatafzettingen aanwezig daarboven, beide behorend tot het Laagpakket van Walcheren. Tijdens het veldonderzoek is er geen cultuurlaag dan wel indicatoren aangetroffen in de top van de kreekafzettingen. Er zijn dan ook geen aanwijzingen om bewoning van het gebied tijdens de middeleeuwen te vermoeden. Op basis van historische

kaarten is het plangebied niet bebouwd geweest en heeft het deel uit gemaakt van een sterrenbos van de buitenplaats Huis te Oostkapelle. Er zijn dan ook geen aanwijzingen voor bewoning tijdens de nieuwe tijd.

- *Welke vervolgstappen worden geadviseerd?*

Er wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren voor de geplande ingrepen rondom het MFA aan de Schoolstraat.

5.3 Waardestelling & selectieadvies

Tijdens het onderzoek is er geen vindplaats aangetroffen. Er kan dan ook geen waardestelling plaatsvinden.

5.4 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van het onderzoek blijkt dat er in de ondergrond geen Hollandveen meer aanwezig is, deze is weggeslagen door een kreek. Hoewel de kreekafzettingen weliswaar intact onder de kleiplaatafzettingen aanwezig zijn, zijn er geen aanwijzingen dat het terrein bewoond is geweest tijdens de middeleeuwen of nieuwe tijd. Dit op basis van de afwezigheid van een cultuurlaag of indicatoren en aangezien er geen bebouwing is afgebeeld op historisch kaartmateriaal uit de nieuwe tijd. Bovendien ligt de top van de kreekafzettingen op een diepte die grotendeels door ede nieuwbouw niet bereikt zal worden.

Ons advies daarom luidt om het plangebied vrij te geven voor de geplande werkzaamheden voor het MFA aan de Schoolstraat. Er wordt voor de werkzaamheden geen vervolgonderzoek noodzakelijk geacht. Wel is het advies de dubbelbestemming - Waarde Archeologie 3 te handhaven voor toekomstige plannen.

Lijst afbeeldingen en tabellen

Fig. 1 Het plangebied op de topografische kaart en op de luchtfoto (rood omkaderd). Het onderzoeksgebied is blauw omkaderd weergegeven.

Fig. 2 Het definitief voorlopig ontwerp voor MFA Kindcentrum Schoolstraat Oostkapelle. Bron: RoosROS.

Fig. 3 De vorming van een kreekrug. (uit Berendsen 1992, naar Bennema en Van der Meer 1952).

Fig. 4 Uitsnede van de bodemkaart van Walcheren uit 1952 (Bennema & Van der Meer 1952)

Fig. 5 Het plangebied op uitsnede van de Archeologische Beleidsadvieskaart Walcheren 2016-2022

Fig. 6 Het plangebied met gegevens uit ARCHIS 3. Bron: ARCHIS III

Fig. 7 Het plangebied (rood omcirkeld) op de kaart van Hattinga uit 1750. Bron: Zeeuws Archief.

Fig. 8 Overzichtskaart met de locaties van alle boringen, geprojecteerd op een luchtfoto.

Fig. 9 Overzichtskaart met de locaties van gezette boringen, geprojecteerd op de bodemkaart uit 1952 (Bennema en van der Meer 1952).

Literatuur

- Bennema J. & Van der Meer K., 1952, *De Bodemkartering van Nederland. Deel 12, Walcheren*. Wageningen, Stichting voor Bodemkartering.
- Kiburg, J., 2022. *Oostkapelle Torenstraat 1, gemeente Veere. Opgraving - variant archeologische begeleiding*. Artefact!-rapport 726, Zaamslag.
- Korver, I., 2021. *Oostkapelle, Duinweg 36, gemeente Veere (ZL). Een archeologisch bureauonderzoek (BO)*. Transect-rapport 3786, Nieuwegein.
- Meijlink, B.H.F.M., 2017. *Archeologisch bureauonderzoek Torenstraat 1 Oostkapelle, plangebied Knotwilgterrein, gemeente Veere*. Walcherse Archeologische Briefrapporten 17, Domburg.
- Meijlink, B.H.F.M., 2024, *Plan van Aanpak IVO-O Schoolstraat MFA Oostkapelle, PvA VE00_024_006*, Domburg.
- Nijdam L.C. & M.W.A. de Koning, 2005. *Verkennd archeologisch onderzoek Kranensteyn te Oostkapelle, gemeente Veere. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen*. ArcheoMedia rapport A05-368-I. Capelle aan den IJssel.
- Provinciaal Blad van Zeeland, nr. 8080, 2019. *Besluit van gedeputeerde staten van Zeeland van 10 december 2019, kenmerk 19434306, houdende vaststelling regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland 2019*.
- Silkens, B., 2009. *Archeologisch booronderzoek naar het grachtensysteem van 't Hof Cranesteyn te Oostkapelle, gemeente Veere*. Walcherse Archeologische Rapporten 19, Domburg.
- Silkens, B., 2015. *Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Duinweg 24 te Oostkapelle, gemeente Veere*. Walcherse Archeologische Briefrapporten 12, Domburg.
- Silkens, B. & A.H.E. Mostert, 2010. *Archeologische opgraving aan de Brouwerijstraat te Oostkapelle, gemeente Veere*. Walcherse Archeologische Rapporten 26, Domburg.
- Silkens, B. (red); P. Blom, P.A Henderikx, R.H.M van Immerseel, Vlaardingerbroek en Wevers, D. Wilbourn & J. Zwemer, 2010. *Van Duinhoofd tot Duno. Historisch, bouwhistorisch, geofysisch en archeologisch onderzoek naar 't Hof Duno te Oostkapelle, gemeente Veere*.

BIJLAGEN

Bijlage 1

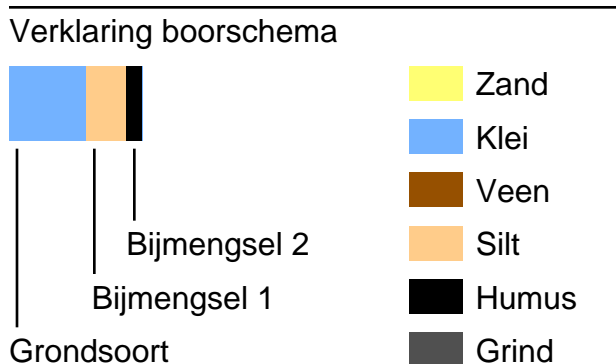
Rapportage Archeologisch Booronderzoek

Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle
VEOO_024_006

Plaats: Oostkapelle
Gemeente: Veere

Opdrachtgever: Gemeente Veere

Kaartblad: 65A
OM-nummer:
Bepaling Locatie: Dgps
Bepaling Maaiveldhoogte: Dgps

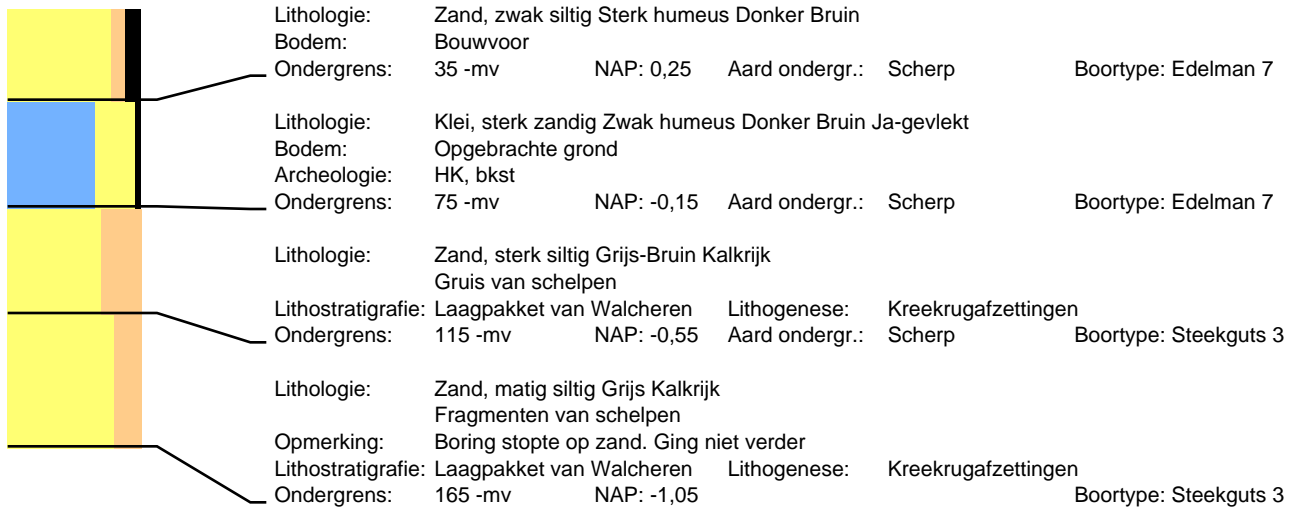

Boring: 1

Datum:
Maaiveld: Grasland

Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle

Beschrijver: Bernard Meijlink X: 27564,26 Y: 399382,83 Z: 0,60

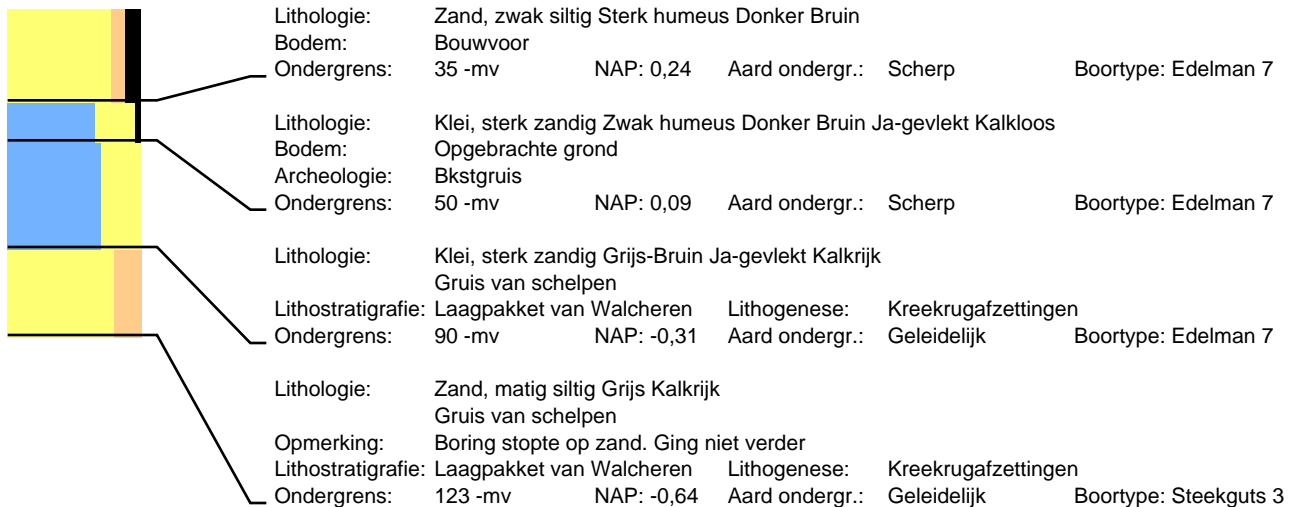

Boring: 2

Datum:
Maaiveld: Grasland

Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle

Beschrijver: Bernard Meijlink X: 27614,25 Y: 399382,87 Z: 0,59

Boring: 3**Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle**Datum:
Maaiveld: GraslandBeschrijver: Bernard Meijlink
Opmerking: Voetbalveld

X: 27613,64

Y: 399406,90

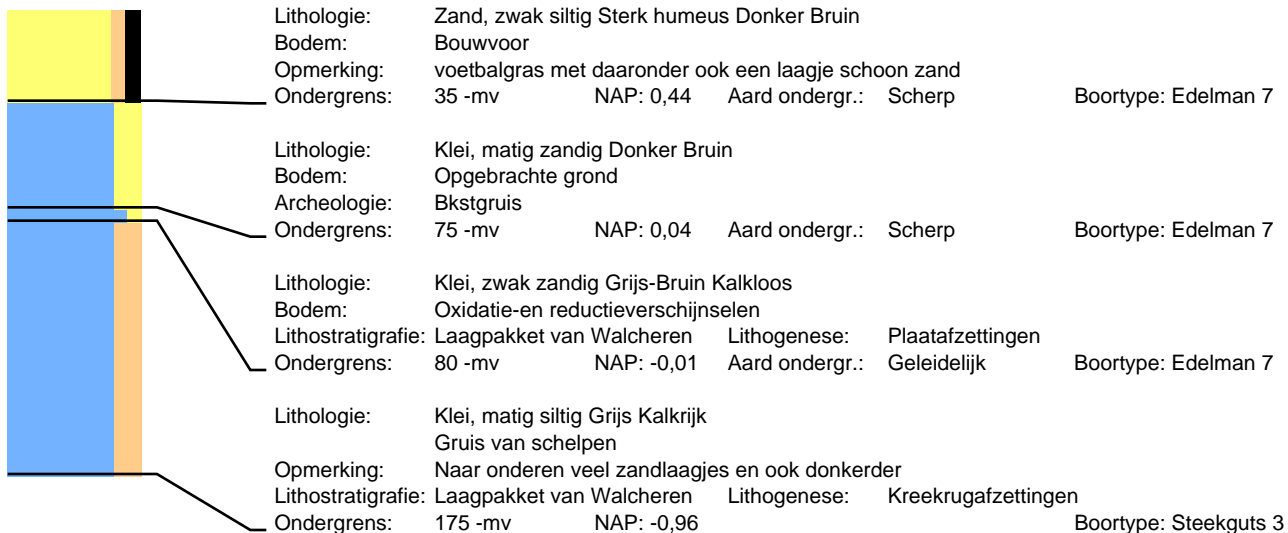
Z: 0,86

Boring: 4**Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle**Datum:
Maaiveld: GraslandBeschrijver: Bram Silkens
Opmerking: Voetbalveld

X: 27589,49

Y: 399397,06

Z: 0,79

Boring: 5

Datum:
Maaiveld: Grasland

Project: Schoolstraat MFA Oostkapelle

Beschrijver: Bram Silkens
Opmerking: Voetbalveld

X: 27564,12

Y: 399407,37

Z: 0,82

